

NEFORMALIOJO IR SAVAIMINIO MOKYMOSI PASIEKIMŲ ĮVERTINIMAS IR KOMPETENCIJŲ PRIPAŽINIMAS VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETE

Igyvendinant universiteto strategiją, anksčiau neformalusis ir savaiminis mokymasis įvertinamas ir pripažįstamas vadovaujantis Lietuvos ir Europos Sąjungos aukštojo mokslo plėtros kryptimis mokymosi visą gyvenimą kontekste. Atsižvelgiant į tarptautiniuose Europos ir Lietuvos švietimo strategijos dokumentuose ir susitarimuose (*Bolonijos deklaracija*, 1999; *Europos mokymosi visą gyvenimą memorandumas*, 2001; *Berlyno komunikatas*, 2003; *Bergeno komunikatas*, 2005; *Lietuvos švietimo strategija*, 2003; *Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymas, birželio 17 d. Nr. IX-163*) suformuluotas tendencijas dėl neformaliojo ir savaiminio mokymosi vertinimo ir kompetencijų pripažinimo, universitete įkurtas Kompetencijų centras, kurio tikslas – plėtoti ir tobulinti neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų įvertinimo ir kompetencijų pripažinimo sistemos diegimą.

Rektoriaus 2008 m. liepos mėn. 4 d. įsakyму Nr. 697 patvirtinta neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų vertinimo ir kompetencijų pripažinimo tvarka. Neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų vertinimo ir kompetencijų pripažinimo įgyvendinimas leidžia siekti kelių svarbių rezultatų: formaliai pripažinti asmens įgytas kompetencijas, jas susieti su konkrečioje studijų programoje fiksuotais studijų rezultatais, sudaryti individualaus mokymosi (studijų) planus tuo sukuriant galimybes besimokantiejiems skirti daugiau laiko dar nepasiektiems studijų rezultatams ir neįgytoms kompetencijoms įgyti. Neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų įvertinimas

EVALUATION OF INFORMAL AND NON-FORMAL LEARNING ACHIEVEMENTS AND RECOGNITION OF COMPETENCIES AT VYTAUTAS MAGNUS UNIVERSITY

When implementing the strategy of the university, prior informal and non-formal learning is being evaluated and recognised following the Lithuanian as well as the European trends of higher education development within the context of lifelong learning. The Centre of Competencies, the aim of which is to develop and improve the implementation of the system of informal and non-formal learning achievement evaluation and recognition of competencies, was established taking into account the tendencies highlighted in the international European as well as Lithuanian documents related to assessment of informal and non-formal learning and recognition of competencies (*Bologna declaration*, 1999; *A European Memorandum on Lifelong Learning*, 2001; *The Berlin Communiqué*, 2003; *Bergen Communiqué*, 2005; *Lithuanian Strategy for Education*, 2003; *Lithuanian Law on Education* No. IX-163, 17 June).

The procedures for assessments of informal and non-formal achievements and recognition of competencies were approved by the order of the Rector No 697, 4 July 2008. Implementation of assessment of informal and non-formal learning achievements and recognition of competencies allows to strive for a few important results: formal recognition of personally gained competencies, matching them to the study outcomes of the study programme, development of the individual learning (study) plans which create the possibilities for the learners to pay more attention for achievement of unachieved study outcomes and/or competencies. Evaluation of informal and non-formal learning achievements and recognition of competencies

ir kompetencijų pripažinimas nuolatinio mokymosi visą gyvenimą kontekste sudaro palankesnes galimybes siekti aukštojo mokslo prieinamumo, individualizuotų studijų, lanksesnės studijų organizavimo tvarkos.

Neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų įvertinimo ir kompetencijų pripažinimo procesas apima 4 etapus.

Informavimo etapo metu kandidatai supažindinami su įvertinimo procesu, įvertinimo principais, kriterijais, galimais įvertinimo rezultatais (kvalifikacijos pripažinimu, atskirų kompetencijų pripažinimu, individualius poreikius atitinkančiomis studijomis ir pan.). Informacija apie universitete atliekamą neformaliai savaiminiu būdu įgytų mokymosi pasiekimų įvertinimą ir kompetencijų pripažinimą skelbiama Kompetencijų centro tinklalapyje¹ ir yra prieinama visiems suinteresuotiems savo kompetencijų pripažinimu.

2008 m. sukurta elektroninio mokymosi pasiekimų aplanko sistema². Ši sistema suteikia galimybę ne tik gauti informaciją apie neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų vertinimą ir kompetencijų pripažinimą, bet ir leidžia kandidatui(-ams) parengti elektroninį mokymosi pasiekimų aplanką, distanciniu būdu pateikti jį konsultantui bei vertintojui ir distanciniu būdu susipažinti su konsultanto ir vertintojo išvadomis. Tai ypač aktualu neakivaizdinių studijų studentams, gyvenantiems ir dirbantiems toliau nuo Kauno esančiuose regionuose. Elektroninius mokymosi pasiekimų aplankus pildė ir sistemą testavo 440 studentų.

Antrojo mokymosi pasiekimų įvertinimo proceso etapo – **konsultavimo** – metu yra detalai aptariama pati įvertinimo procedūra, kandidatui(-ams) padedama pasirengti įvertinimo procesui. Šiame etape kandidatui(-ams) paaiškinama, koks bus jo(jų) indėlis į vertinimo procesą, kiek reikės laiko, kokiais kriterijais bus vadovaujama įvertinant mokymosi pasiekimus, kaip bus atsižvelgiama į individualią

within the context of lifelong learning create more favourable opportunities for accessibility to higher education, individualized studies and more flexible organization of a study process.

The process of evaluation of informal and non-formal learning achievements and recognition of competencies covers 4 stages.

At the **informing** stage, the candidates learn about the evaluation process, evaluation principles, criteria, potential evaluation outcomes (recognition of the qualification or separate competencies, studies meeting individual needs and etc.). Information about the evaluation of informal and non-formal learning achievements and recognition of competencies is announced on the website of the Centre of Competencies¹ and is available to everyone interested about the validation of his/her competencies.

E-portfolio system was created in 2008². This system provides the possibility to get information about the assessment of informal and non-formal learning achievements and recognition of competencies as well as allows the candidate(s) to develop an e-portfolio, to supply it to the consultant and the assessor and to receive feedback from them in the forms of distance learning. It is very important and useful for part-time students who live and work in remote (from Kaunas) regions. 440 students have developed e-portfolios and tested the system.

During the second stage of the evaluation of informal and non-formal learning achievements - **consultation** - the evaluation procedure is discussed in detail, the candidate(s) are provided with the help and support when preparing for the evaluation. The explanations about the candidate's input into assessment process, how much time will be needed, what criteria will be applied for evaluating learning achievements, how the individual situation will be approached and other aspects are provided at this stage. Consultation may be provided individually or in groups. Using the prepared

¹ Internetinis adresas: <http://www.vdu.lt/kc/>

² Internetinis adresas: <http://e-portfolio.lt/>

¹ Available at <http://www.vdu.lt/kc/>

² Available at <http://e-portfolio.lt/>

situaciją ir kiti aspektai. Konsultavimas gali būti individualus ir grupinis. Pagal parengtą metodiką 2008 m. universitete individualiai buvo konsultuoti 43 studentai.

Vertinimas – trečiasis mokymosi pasiekimų įvertinimo procedūros žingsnis. Vertinant mokymosi pasiekimų aplanko turinį, atsižvelgiama, ar pakanka įrodymų norimoms kompetencijoms pagrįsti, ar jie yra autentiški, t.y., ar jie tiksliai atspindi turimas faktines žinias, gebėjimus ir kitus reikalavimus. Atkreipiamas dėmesys į kandidato(-ų) veiklos, kurios metu jis įgijo kompetencijas, įvairovę, specifiškumą, į tai, ar veikla susijusi su studijų programos turiniu, studijų rezultatais ir kiek glaudžiai, kandidato(-ų) patirties, kurios metu tos kompetencijos įgytos, trukmę.

Jei mokymosi pasiekimų aplanke pateiktų įrodymų nepakanka kandidato(-ų) norimoms kompetencijoms pagrįsti, vertintojas(-ai) gali skirti vertinimą kitais metodais. Tai gali būti pokalbis su atitinkamos srities specialistu ar dalyko dėstytoju, testai (žodžiu, raštu), praktinės užduotys ir praktinės veiklos stebėjimas, refleksijų analizė ir kiti. Vertinimo metodai gali būti įvairūs ir parenkami tokie, kad būtų galima identifikuoti kuo daugiau kandidato(-ų) mokymosi pasiekimų ir susidaryti išsamų jo kompetencijų paveikslą.

Sprendimo priėmimas – baigiamasis procedūros etapas. Sprendimą apie tai, kokios kandidato(-ų) kompetencijos yra pripažįstamos, priima įvertintojas ar įvertinimo komisija. Nustatyti kandidato(-ų) mokymosi pasiekimai lyginami su studijų rezultatais ir įvertinami pažymiu. Pripažįstant kandidato(-ų) neformaliai ir savaime įgytus mokymosi pasiekimus, laikomasi šių susitarimų:

- kandidato laisvai pasirenkami dalykai įskaitomi be apribojimų;
- baigiamasis darbas ir (ar) baigiamasis egzaminas neįskaitomas;
- įskaitoma ne daugiau kaip 50 proc. keitinamos studijuoti pagrindinių studijų programos apimties;

methodology, 43 students were consulted individually at the university in 2008.

Assessment - the third step of the evaluation procedure. When assessing the content of portfolio, sufficiency of evidence for proving the competencies as well as its authenticity are considered, i.e. if the evidence reflects the factual knowledge, skills and other requirements. Attention is also paid to the diversity, specificity, the degree of relation of the candidate's activities to the content of a study program and study outcomes, the length of the candidate's experience during which competencies have been acquired.

If the evidence provided in the portfolio is not sufficient for proving desired competencies, an assessor(s) may apply other assessment methods. It can be an interview with an expert of a particular area or a subject teacher, tests (oral or written), practical assignments and observation of practical activities, analysis of reflections and others. Different assessment methods can be applied, and those are usually chosen which help to identify the biggest number of the candidate's learning achievements and create an exhaustive picture of competencies.

Decision making - the final stage of the procedure. The decision about which candidate's competencies have been recognised is made by the evaluator or Evaluation Commission. The candidate's(s') learning achievements are matched with the study outcomes and the mark is given. The following agreements are being observed when recognising informal and non-formal learning achievements:

- there are no restrictions for the approval of the subjects freely chosen by a candidate;
- final project and/or final exam is not approved/registered;
- not more than 50 % of the undergraduate study programme which is chosen for studies is approved;
- not more than 25 % of the continuous or the second level study programme which is chosen for studies is approved;

- įskaitoma ne daugiau kaip 25 proc. ketinamos studijuoti vientisųjų ar antrosios pakopos studijų programos apimties;

- įvertintojų komisijos sprendimą dėl pretendento kompetencijų pripažinimo tvirtina studijų rezultatų įskaitymo koordinatorius.

Per 2008 m. 25 neakivaizdinių studijų studentams neformaliai ir savaiminiu mokymosi būdu įgytos kompetencijos buvo pripažintos atitinkančios pasirinktų studijų programų atitinkamų dalykų studijų rezultatus.

Neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų vertinimo ir kompetencijų pripažinimo procese svarbus vaidmuo tenka konsultantams ir vertintojams. Siekiant kokybės, tampa aktuali nuolatinė vertintojų, konsultantų veiklos savianalizė ir išorinė mokymosi pasiekimus vertinančios įstaigos veiklos priežiūra bei vertinimas. 2008 m. buvo parengta metodika, pagal kurią galima vertinti edukologijos, psichologijos, užsienio kalbų, ekonomikos ir vadybos kryptių studijų programose neformaliai ir savaiminiu būdu įgytus asmens mokymosi pasiekimus. Kompetencijų centro organizuotose kvalifikacijos tobulinimo seminaruose dalyvavo 73 dėstytojai ir 32 administratoriai.

Kol kas Lietuvoje dar nėra neformaliojo ir savaiminio mokymosi pasiekimų įvertinimo sistemos, tik pradedama diskutuoti apie neformaliojo ir savaiminio mokymosi įmetu įgytų kompetencijų pripažinimo kokybės užtikrinimą. Svarbu paminėti, kad pasiekimų įvertinimo kokybės užtikrinimo sistema turėtų funkcionuoti kaip institucijos veiklos kokybės užtikrinimo sistemos posistemė.

- the decision of the Evaluation Commission about the recognition of the candidate's competencies is confirmed by the coordinator of the study outcomes approval.

In 2008, the competencies acquired in informal or non-formal way were validated as conforming to the study outcomes of the subjects of the chosen study programs for 25 part-time students.

Consultants and assessors play a very important role in the assessment process of informal and non-formal learning achievements and recognition of competencies. When striving for quality, continuous self-analysis of the consultants and assessors' activities as well as the external monitoring and assessment of the institution involved in the assessment of learning achievements become very important. The methodology for assessing informal and non-formal learning achievements within the study programs related to the fields of education, psychology, foreign languages, economics, and management was developed in 2008. 73 teachers and 32 administrators participated in the qualification development seminars organized by the Centre of Competencies.

Lithuania does not have the system for evaluation of informal and non-formal learning achievements so far, and the discussions about the quality of recognition of competencies acquired in informal and non-formal way are only at the starting point. It is important to mention that the system of quality assurance of achievement evaluation should be the subsystem of the institution's quality assurance system.

EGLĖ STASIŪNAITIENĖ

Vytauto Didžiojo universiteto Kompetencijų centras • The Centre of Competencies at Vytautas Magnus University